

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

22. december 2022*

»Præjudiciel forelæggelse – socialpolitik – beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed – direktiv 90/270/EØF – artikel 9, stk. 3 – arbejde ved skærmterminaler – beskyttelse af arbejdstagernes syn – specielle synskorrigerende hjælpemidler – briller – arbejdstagerens køb heraf – nærmere bestemmelser om arbejdsgiverens dækning af udgifterne«

I sag C-392/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Curtea de Apel Cluj (appeldomstolen i Cluj, Rumænien) ved afgørelse af 12. april 2021, indgået til Domstolen den 24. juni 2021, i sagen

TJ

mod

Inspectoratul General pentru Imigrări,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Prechal, og dommerne M.L. Arastey Sahún (refererende dommer), F. Biltgen, N. Wahl og J. Passer,

generaladvokat: T. Ćapeta

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- TJ ved avocat I. Kis,
- Inspectoratul General pentru Imigrări ved M.-G. Crețu, C. Vasilache og S.-I. Voicu, som befuldmægtigede,
- den rumænske regering ved E. Gane, som befuldmægtiget, bistået af rådgiver L. Bațagoi,

* Processprog: rumænsk.

- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Garofoli,
 - Europa-Kommissionen ved A. Armenia og D. Recchia, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 14. juli 2022, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 9 i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler (femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) (EFT 1990, L 156, s. 14).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem TJ og Inspectoratul General pentru Imigrări (generalinspektoratet for immigration, Rumænien) (herefter »generalinspektoratet«) vedrørende sidstnævntes afslag på TJ's anmodning om godtgørelse af udgifterne til køb af briller.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 89/391/EØF

- 3 Artikel 16, stk. 1, i Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juni 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (EFT 1989, L 183, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1137/2008 af 22. oktober 2008 (EUT 2008, L 311, s. 1), lyder således:

»Rådet vedtager, på forslag af Kommissionen i henhold til [...] artikel [153 TEUF], særdirektiver, [bl.a.] på de områder, der er anført i bilaget.«

Direktiv 90/270

- 4 Fjerde betragtning til direktiv 90/270 er affattet således:

»[O]verholdelse af minimumsforskrifter, der kan sikre et højere niveau for sikkerhed på arbejdspladser, hvor der anvendes skærmterminaler, er bydende nødvendig for at varetage arbejdstagernes sikkerhed og sundhed.«

- 5 Dette direktivs artikel 1, der har overskriften »Formål«, bestemmer følgende i stk. 1:
- »Ved dette direktiv, som er femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF, fastsættes der minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler som defineret i artikel 2.«
- 6 Det nævnte direktivs artikel 9 med overskriften »Beskyttelse af arbejdstagernes syn« har følgende ordlyd:
- »1. Arbejdstagerne har ret til en passende undersøgelse af øjne og syn, som skal foretages af en person med de nødvendige kvalifikationer:
- inden arbejdet ved skærmterminalen påbegyndes
 - med jævne mellemrum herefter,
- og
- når der opstår synsproblemer, der kan skyldes arbejdet ved skærmterminal.
2. Arbejdstagerne har ret til en øjenundersøgelse hos en speciallæge, hvis den i stk. 1 nævnte undersøgelse viser, at dette er nødvendigt.
3. Arbejdstagerne skal have udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde, hvis den i stk. 1 eller stk. 2 nævnte undersøgelse viser, at dette er nødvendigt, og hvis normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan anvendes.
4. De foranstaltninger, der træffes i henhold til denne artikel, må under ingen omstændigheder medføre yderligere økonomiske byrder for arbejdstagerne.
5. Beskyttelsen af arbejdstagernes øjne og syn kan indgå i et nationalt sundhedssystem.«

Rumænsk ret

- 7 Artikel 7, litra i), i Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice (rammelov nr. 153/2017 om aflønning af personale med offentlige midler) af 28. juni 2017 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 492 af 28.6.2017) har følgende ordlyd:
- »I denne lov forstås ved:
- [...]
- i) »forhøjelse«: en del af den månedlige løn/månedsløn, der tildeles i form af en procentdel af grundlønnen, af lønnen eller af ledelsestillægget i henhold til de i loven fastsatte betingelser, til hver personalekategori.«
- 8 Artikel 12 i kapitel II i bilag VI til denne lov med overskriften »Erhvervsgruppen for budgetopgaver »Forsvar, offentlig orden og national sikkerhed«« bestemmer:
- »[...]

2. Militærpersonale, politifolk, tjenestemænd med særlig status i fængselsvæsenet og civilt personale modtager afhængigt af deres arbejdsforhold følgende forhøjelser:

[...]

b) på grund af vanskelige arbejdsforhold, en forhøjelse på op til 15% af grundlønnen svarende til den arbejdstid, der er udført på de respektive arbejdssteder

[...]

3. Steder, arbejdsforhold og operationer samt procentsatserne for tildeling fastsættes ved dekret fra den ledende anvisningsberettigede inden for grænserne i den bekendtgørelse, der er udarbejdet i henhold til denne lov, på grundlag af konkluderende eller i givet fald sagkyndige rapporter udstedt af de myndigheder, der er bemyndiget hertil.«

9 Artikel 12 i Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (regeringsbeslutning nr. 1028/2006 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler) af 9. august 2006 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 710 af 18.8.2006) lyder således:

»Arbejdstagerne har ret til en passende undersøgelse af øjne og syn, som skal foretages af en person med de nødvendige kvalifikationer:

a) inden arbejdet ved skærmterminalen påbegyndes, i forbindelse med lægeundersøgelsen ved ansættelsesforholdets begyndelse

b) med jævne mellemrum herefter

c) eller når der opstår synsproblemer, der kan skyldes arbejdet ved skærmterminal.«

10 Artikel 13 i regeringsbeslutning nr. 1028/2006 bestemmer:

»Arbejdstagerne har ret til en øjenundersøgelse hos en speciallæge, hvis den i artikel 12 nævnte undersøgelse viser, at dette er nødvendigt.«

11 Artikel 14 i regeringsbeslutning nr. 1028/2006 har følgende ordlyd:

»Arbejdstagerne skal have udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde, hvis den i artikel 12 eller artikel 13 nævnte undersøgelse viser, at dette er nødvendigt, og hvis normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan anvendes.«

12 Artikel 15 i regeringsbeslutning nr. 1028/2006 fastsætter:

»De foranstaltninger, der træffes i henhold til artikel 12-14, må under ingen omstændigheder medføre økonomiske byrder for arbejdstagerne.«

13 Artikel 16 i regeringsbeslutning nr. 1028/2006 bestemmer:

»Beskyttelsen af arbejdstagernes øjne og syn kan for så vidt angår omkostningerne i forbindelse hermed forsikres inden for rammerne af den nationale sundhedsordning i overensstemmelse med gældende lovgivning.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 14 TJ er ansat ved generalinspektoratet i tjenesten for immigration i distriktet Cluj (Rumænien). Han arbejder ved en skærmterminal.
- 15 TJ har anført, at arbejdet på skærmen og andre risikofaktorer, såsom det »afbrudte synlige« lys, det manglende naturlige lys og den neuropsykiske overbelastning, har medført en kraftig forværring af hans syn. Han skulle derfor efter anbefaling fra en speciallæge skifte briller for at korrigere faldet i synsstyrken.
- 16 Idet TJ gjorde gældende, at den rumænske nationale sygesikringsordning ikke foreskrev en godtgørelse af beløbet på 2 629 rumænske lei (RON) (ca. 530 EUR), som udgjorde modværdien af udgiften til brillerne, dvs. omkostningerne til glas, montering og arbejdskraft, anmodede han generalinspektoratet om at godtgøre ham dette beløb. Denne anmodning blev afslået.
- 17 TJ anlagde herefter sag ved Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien) med påstand om, at generalinspektoratet blev tilpligtet at betale ham det nævnte beløb. Denne ret frifandt generaldirektoratet med den begrundelse, at betingelserne for at opnå den godtgørelse, der var anmodet om, ikke var opfyldt, for så vidt som artikel 14 i regeringsbeslutning nr. 1028/2006 ikke giver ret til godtgørelse af omkostningerne ved et specielt synskorrigerende hjælpemiddel, men alene til udlevering af et sådan hjælpemiddel, hvis anvendelsen heraf anses for nødvendig.
- 18 TJ har iværksat appel til prøvelse af denne dom ved Curtea de Apel Cluj (appeldomstolen i Cluj), der er den forelæggende ret, idet han har nedlagt påstand om ophævelse af denne dom og om en fornyet prøvelse af realiteten i sagen.
- 19 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at der, for at den kan træffe afgørelse i den sag, der verserer for den, skal foretages en fortolkning af udtrykket »specielt synskorrigerende hjælpemiddel« i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270, hvilket udtryk ikke er defineret i dette direktiv. Denne ret finder, at det nævnte udtryk skal fortolkes således, at det omfatter briller, for så vidt som disse er nødvendige for en arbejdstager, hvis syn er blevet forværret på grund af den pågældendes arbejdsforhold.
- 20 Den forelæggende ret ønsker endvidere oplyst, om de specielle synskorrigerende hjælpemidler, der er omhandlet i nævnte artikel 9, stk. 3, henviser til hjælpemidler, der udelukkende anvendes på arbejdspladsen, eller om de også kan henviser til hjælpemidler, der kan anvendes uden for arbejdspladsen. Den hælder i denne henseende til den opfattelse, at det ved afgørelsen af, om denne bestemmelse finder anvendelse, alene er relevant, at der anvendes et specielt synskorrigerende hjælpemiddel på arbejdspladsen, idet spørgsmålet om, hvorvidt et sådant hjælpemiddel ligeledes anvendes uden for arbejdspladsen, er uden betydning.
- 21 Hvad angår fremgangsmåden for levering af specielle synskorrigerende hjælpemidler har den forelæggende ret anført, at selv om direktiv 90/270 ganske vist kun udtrykkeligt henviser til arbejdsgiverens udlevering af disse hjælpemidler, vil et tilsvarende resultat blive nået, hvis

arbejdsgiveren godtgør arbejdstageren udgiften til købet af et sådant hjælpemiddel. En sådan løsning ville ligeledes have den fordel, at arbejdstageren fik mulighed for rettidigt at træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at få korrigeret synet.

- 22 Endelig er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt den forpligtelse til at stille specielle synskorrigerende hjælpemidler til rådighed for de arbejdstagere, der har behov herfor, er opfyldt ved tildelingen af en lønforhøjelse, der tildeles på grund af, at der foreligger vanskelige arbejdsforhold.
- 23 På denne baggrund har Curtea de Apel Cluj (appeldomstolen i Cluj, Rumænien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal udtrykket »specielt synskorrigerende hjælpemiddel« i artikel 9 i [direktiv 90/270] fortolkes således, at det ikke kan omfatte briller?
 - 2) Skal der ved udtrykket »specielt synskorrigerende hjælpemiddel« i artikel 9 i [direktiv 90/270] alene forstås et hjælpemiddel, der udelukkende anvendes på arbejdspladsen eller til udførelse af arbejdsopgaver?
 - 3) Vedrører den forpligtelse til at udlevere et specielt synskorrigerende hjælpemiddel, som er fastsat i artikel 9 i [direktiv 90/270], udelukkende arbejdsgiverens anskaffelse af hjælpemidlet, eller kan den gøres til genstand for en udvidende fortolkning, således at den også omfatter det tilfælde, hvor arbejdsgiveren afholder de nødvendige udgifter, som arbejdstageren har haft i forbindelse med anskaffelsen af hjælpemidlet?
 - 4) Er det foreneligt med artikel 9 i [direktiv 90/270], at arbejdsgiveren dækker disse udgifter ved en generel forhøjelse af lønnen, der [udbetales] permanent [og] svarer til en »forhøjelse på grund af [...] vanskelige arbejdsforhold«?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

- 24 Generalinspektoret har bestridt, at det andet til det fjerde spørgsmål kan antages til realitetsbehandling, med den begrundelse, at den korrekte anvendelse af EU-retten er så åbenbar, at den ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl.
- 25 I denne henseende skal det bemærkes, således om det følger af Domstolens faste praksis, at det udelukkende tilkommer den nationale ret, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retlige afgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen eller gyldigheden af en EU-retlig regel, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse. Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål, som er forelagt af de nationale retter, er relevante. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, såfremt det fremgår, at den ønskede fortolkning savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige

oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af disse spørgsmål (dom af 24.2.2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).

- 26 I det foreliggende tilfælde skal det for så vidt angår argumentet om, at bestemmelserne i direktiv 90/270, som er genstand for det andet til det fjerde spørgsmål, er klare, fremhæves, at en national ret på ingen måde er udelukket fra at forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål, hvor svaret ifølge en af parterne i hovedsagen ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl. Selv hvis det antages, at dette er tilfældet, skal en anmodning om præjudiciel afgørelse, der indeholder sådanne spørgsmål, ikke afvises (dom af 24.2.2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Det andet til det fjerde spørgsmål kan følgelig antages til realitetsbehandling.

Det første og det andet spørgsmål

- 28 Med det første og det andet spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270 skal fortolkes således, at »specielle synskorrigerende hjælpemidler« som omhandlet i denne bestemmelse, omfatter briller, og om sådanne hjælpemidler i øvrigt er begrænset til hjælpemidler, der udelukkende anvendes i en arbejdsrelateret sammenhæng.
- 29 I henhold til ordlyden af artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270 skal arbejdstagerne have udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde, hvis den passende undersøgelse af øjne og syn, der er omhandlet i dette direktivs artikel 9, stk. 1, eller øjenundersøgelsen, der er omhandlet i dette direktivs artikel 9, stk. 2, viser, at dette er nødvendigt, og hvis normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan anvendes.
- 30 Det skal fastslås, at direktiv 90/270 ikke definerer »specielle synskorrigerende hjælpemidler« i direktivets artikel 9, stk. 3.
- 31 Det fremgår af Domstolens faste praksis, at der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot skal tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (dom af 24.2.2022, Airhelp (Forsinkelse af omlagt flyvning), C-451/20, EU:C:2022:123, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 For det første skal det fremhæves, at direktiv 90/270, således som det fremgår af dets titel, blev vedtaget som femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391, idet sidstnævnte direktiv selv blev vedtaget på grundlag af EØF-traktatens artikel 118 A (efter ændring nu artikel 153 TEUF), der har til formål at forbedre arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet.
- 33 For det andet fremgår det af titlen på og artikel 1 i direktiv 90/270, at dette direktiv har til formål at fastsætte minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler. I henhold til fjerde betragtning er overholdelse af minimumsforskrifter, der kan sikre et højere niveau for sikkerhed på arbejdspladser, hvor der anvendes skærmterminaler, bydende nødvendig for at varetage arbejdstagernes sikkerhed og sundhed.

- 34 For det tredje og endelig skal det bemærkes, at artikel 9 i direktiv 90/270 konkretiserer direktivets mål for så vidt angår kravet om beskyttelse af arbejdstagernes øjne og syn, navnlig arbejdstagernes ret til at få udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde, hvis den undersøgelse, der er omhandlet i artikel 9, stk. 1, eller den undersøgelse, der er omhandlet i artikel 9, stk. 2, viser, at disse hjælpemidler er nødvendige.
- 35 Det skal i denne henseende fremhæves, at der i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270 sondres mellem på den ene side »normale briller, kontaktlinser eller lignende« og på den anden side »specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde«, dvs. arbejde ved skærmterminaler.
- 36 Hvad for det første angår udtrykket »briller, kontaktlinser eller lignende« som omhandlet i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270, skal det konstateres, at dette udtryk erstattede udtrykket »briller« i artikel 9, stk. 2, i forslaget til Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler (EFT 1988, C 113, s. 7). Det følger således af forarbejderne til direktiv 90/270, at »briller, kontaktlinser eller lignende« som omhandlet i dette direktivs artikel 9, stk. 3, skal fortolkes bredt, således at de ikke kun omfatter briller, men også andre former for hjælpemidler, der kan korrigere eller forebygge synsproblemer.
- 37 Hvad for det andet angår udtrykket »normale briller, kontaktlinser eller lignende« som omhandlet i det nævnte direktivs artikel 9, stk. 3, der henviser til hjælpemidler, som ikke gør det muligt at korrigere de synsproblemer, der er konstateret ved de undersøgelser, som er omhandlet i artikel 9, stk. 1 og 2, skal det fastslås, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 30 i forslaget til afgørelse, at de vedrører hjælpemidler, der bæres uden for arbejdspladsen, og som derfor ikke nødvendigvis er knyttet til arbejdsforholdene. Sådanne hjælpemidler tjener således ikke til at korrigere synsproblemer i forbindelse med arbejdet og kan bruges uden specifik forbindelse til arbejdet ved skærmterminaler.
- 38 Hvad for det tredje angår udtrykket »specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde« som omhandlet i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270, bemærkes for det første, at arbejdstagerne skal have udleveret sådanne specielle synskorrigerende hjælpemidler, hvis normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan anvendes til at korrigere de synsproblemer, der konstateres efter de undersøgelser, der er fastsat i denne artikels stk. 1 og 2. Et specielt synskorrigerende hjælpemiddel skal derfor nødvendigvis sigte mod at korrigere eller forebygge synsproblemer, som normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan korrigere eller forebygge.
- 39 For det andet forudsætter det specielle synskorrigerende hjælpemiddels karakter, at det er beregnet til arbejdet ved skærmterminaler, idet det tjener til at korrigere eller forebygge synsproblemer, der specifikt er forbundet med et sådant arbejde, og som konstateres efter de undersøgelser, der er fastsat i dette direktivs artikel 9, stk. 1 og 2.
- 40 I denne henseende følger det ganske vist af dom af 24. oktober 2002, Kommissionen mod Italien (C-455/00, EU:C:2002:612, præmis 28), at de »specielle synskorrigerende hjælpemidler«, der er omhandlet i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270, vedrører korrektionen af »allerede eksisterende skader«.
- 41 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 37 i forslaget til afgørelse, kan det imidlertid ikke udledes af den i foregående præmis nævnte dom, således som sagsøgeren i hovedsagen og Kommissionen har anført som svar på et skriftligt spørgsmål fra Domstolen, at de

nævnte »skader« skal være forårsaget af arbejde udført ved skærmterminaler. Selv om der skal konstateres synsproblemer i forbindelse med de undersøgelser, der er omhandlet i artikel 9, stk. 1 og 2, i direktiv 90/270, for at der opstår en ret til at få udleveret et specielt synskorrigerende hjælpemiddel i overensstemmelse med denne artikels stk. 3, skal arbejdet ved skærmterminaler ikke nødvendigvis være årsagen til disse problemer.

- 42 Det fremgår nemlig bl.a. af artikel 9, stk. 1, første led, i direktiv 90/270, at den i dette stykke omhandlede undersøgelse kan finde sted, inden arbejdet ved skærmterminalen påbegyndes, hvilket indebærer, at de synsproblemer, som medfører, at en arbejdstager har ret til at modtage et specielt synskorrigerende hjælpemiddel i henhold til dette direktivs artikel 9, stk. 3, ikke nødvendigvis skal være forårsaget af arbejde ved skærmterminaler.
- 43 Henset til disse betragtninger skal det fastslås, således som generaladvokaten i det væsentlige har fremhævet i punkt 39 i forslaget til afgørelse, at artikel 9 i direktiv 90/270 ikke kan fortolkes således, at den kræver en årsagsforbindelse mellem arbejde ved skærmterminaler og eventuelle synsproblemers indtræden, eftersom hvert af de tre led i dette direktivs artikel 9, stk. 1, kan føre til, at der udleveres specielle synskorrigerende hjælpemidler i henhold til det nævnte direktivs artikel 9, stk. 3.
- 44 Specielle synskorrigerende hjælpemidler som omhandlet i sidstnævnte bestemmelse skal således rette eller forebygge synsproblemer i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler.
- 45 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at sagsøgeren i hovedsagen udøvede sine funktioner inden for generalinspektoratet ved skærmterminaler. Han har gjort gældende, at han i forbindelse med udøvelsen af disse funktioner er blevet udsat for »afbrudt synligt« lys, manglende naturligt lys og en neuropsykiske overbelastning, og at hans synsstyrke er faldet kraftigt, hvilket foranledigede, at speciallægen ordinerede, at han skulle skifte briller og nærmere bestemt korrigerende glas.
- 46 Selv om det ikke tilkommer Domstolen, når den forelægges en anmodning om præjudiciel afgørelse, men den forelæggende ret at afgøre, om de briller, som sagsøgeren har anmodet om godtgørelse for, skal kvalificeres som »specielle synskorrigerende hjælpemidler« som omhandlet i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270, skal det ikke desto mindre for det første bemærkes, at sagsøgeren i hovedsagen på grund af den kraftige forværring af synet har været til øjenundersøgelse foretaget af en speciallæge, som synes at svare til de undersøgelser, der er omhandlet i artikel 9, stk. 1 og 2, i direktiv 90/270.
- 47 For det andet synes den omstændighed, at denne speciallæge anbefalede sagsøgeren i hovedsagen at skifte briller og nærmere bestemt korrigerende glas med henblik på at korrigere den kraftige forværring af synet, også at indikere, at de tidligere korrigerende glas ikke længere kunne anvendes til at udøve funktioner ved skærmterminaler, navnlig på grund af de synsstyrkeproblemer, som var blevet diagnosticeret hos den pågældende. Det påhviler imidlertid den forelæggende ret at efterprøve, om de omhandlede briller faktisk tjener til at korrigere synsproblemer i forbindelse med sagsøgerens arbejde snarere end generelle synsproblemer, som ikke nødvendigvis er forbundet med arbejdsforholdene.

- 48 I øvrigt betyder den omstændighed, at »specielle synskorrigerende hjælpemidler« som omhandlet i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270 i henhold til denne bestemmelse skal være »beregnet til det pågældende arbejde«, ikke, at de udelukkende skal anvendes på arbejdspladsen eller ved udførelsen af arbejdsopgaver, idet den nævnte bestemmelse ikke fastsætter nogen begrænsninger med hensyn til anvendelsen af de nævnte hjælpemidler.
- 49 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første og det andet spørgsmål besvares med, at artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270 skal fortolkes således, at »specielle synskorrigerende hjælpemidler« som omhandlet i denne bestemmelse omfatter briller, der særligt skal korrigere og forebygge synsproblemer i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler. Disse »specielle synskorrigerende hjælpemidler« er i øvrigt ikke begrænset til hjælpemidler, der udelukkende anvendes i en arbejdsrelateret sammenhæng.

Det tredje og det fjerde spørgsmål

- 50 Med det tredje og det fjerde spørgsmål, som ligeledes skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, stk. 3 og 4, i direktiv 90/270 skal fortolkes således, at den forpligtelse til at udlevere et specielt synskorrigerende hjælpemiddel til de berørte arbejdstagere, der er fastsat i denne bestemmelse, som påhviler arbejdsgiveren, kan være opfyldt enten ved en direkte udlevering af hjælpemidlet til arbejdstageren, ved godtgørelse af de nødvendige udgifter, som denne har afholdt, eller ved udbetaling af en generel lønforhøjelse til arbejdstageren.
- 51 Som det fremgår af denne doms præmis 29, skal arbejdstagerne have udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde, i overensstemmelse med artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270, på den betingelse, at de undersøgelser, der er omhandlet i stk. 1 og 2, viser, at dette er nødvendigt, og at normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan anvendes.
- 52 Det skal således fastslås, at selv om den nævnte bestemmelse pålægger arbejdsgiveren en forpligtelse med henblik på at sikre, at de berørte arbejdstagere i givet fald modtager et specielt synskorrigerende hjælpemiddel, fremgår den måde, hvorpå arbejdsgiveren er forpligtet til at opfylde den nævnte forpligtelse, ikke af ordlyden af artikel 9 i direktiv 90/270.
- 53 Det skal imidlertid for det første bemærkes, at direktiv 90/270 i henhold til dets artikel 1, stk. 1, som anført i denne doms præmis 33, kun fastsætter minimumsforskrifter.
- 54 For det andet er en godtgørelse fra arbejdsgiverens side af udgifterne til købet af et specielt synskorrigerende hjælpemiddel i overensstemmelse med målet med direktiv 90/270, for så vidt som den sikrer et højere niveau for beskyttelse af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed.
- 55 I øvrigt er udtrykket »skal have udleveret« i artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270, sammenholdt med nævnte artikels stk. 4, som bestemmer, at »de foranstaltninger, der træffes i henhold til [denne artikel 9], [...] under ingen omstændigheder [må] medføre yderligere økonomiske byrder for arbejdstagerne«, ikke til hinder for, at det i national ret bestemmes, at arbejdstageren i stedet for at modtage et specielt synskorrigerende hjælpemiddel direkte fra sin arbejdsgiver kan vælge at lægge ud og efterfølgende opnå godtgørelse fra arbejdsgiveren.

- 56 Det følger heraf, at målet med artikel 9, stk. 3 og 4, i direktiv 90/270, for så vidt som disse bestemmelser tilsigter at sikre, at arbejdstagerne uden nogen økonomisk byrde får udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, hvis det er nødvendigt, kan nås enten direkte derved, at arbejdsgiveren leverer et sådant hjælpemiddel til den berørte arbejdstager, eller indirekte derved, at arbejdsgiveren godtgør udgifterne til dette hjælpemiddel.
- 57 Henset til disse betragtninger må det ligeledes lægges til grund, at artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270 principielt ikke er til hinder for, at det i national ret fastsættes, at arbejdsgiverens tilrådighedstillelse af specielle synskorrigerende hjælpemidler for de berørte arbejdstagere, som kræves i henhold til den nævnte bestemmelse, sker ved hjælp af en lønforhøjelse, der gør det muligt for arbejdstageren selv at anskaffe et sådant hjælpemiddel.
- 58 Det skal imidlertid fremhæves, at en sådan lønforhøjelse nødvendigvis skal dække de udgifter, som den berørte arbejdstager specifikt har afholdt for at anskaffe det specielle synskorrigerende hjælpemiddel i henhold til artikel 9, stk. 3, i direktiv 90/270.
- 59 Med forbehold for den forelæggende rets efterprøvelse synes en generel lønforhøjelse, der udbetales permanent på grund af vanskelige arbejdsforhold som den i hovedsagen omhandlede lønforhøjelse, følgelig ikke at opfylde de forpligtelser, der påhviler arbejdsgiveren i henhold til nævnte artikel 9, stk. 3, for så vidt som den ikke synes at have til formål at dække de udgifter, som den berørte arbejdstager har afholdt med henblik på en sådan anskaffelse.
- 60 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det tredje og det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 9, stk. 3 og 4, i direktiv 90/270 skal fortolkes således, at den forpligtelse til at udlevere et specielt synskorrigerende hjælpemiddel til de berørte arbejdstagere, der er fastsat i denne bestemmelse, som påhviler arbejdsgiveren, kan være opfyldt enten ved sidstnævntes direkte udlevering af det nævnte hjælpemiddel eller ved godtgørelse af de nødvendige udgifter, som arbejdstageren har afholdt, men ikke ved udbetaling af en generel lønforhøjelse til arbejdstageren.

Sagsomkostninger

- 61 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 9, stk. 3, i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler (femte særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF)**

skal fortolkes således, at

»specielle synskorrigerende hjælpemidler« som omhandlet i denne bestemmelse omfatter briller, der særligt skal korrigere og forebygge synsproblemer i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler. Disse »specielle synskorrigerende hjælpemidler« er

i øvrigt ikke begrænset til hjælpemidler, der udelukkende anvendes i en arbejdsrelateret sammenhæng.

2) Artikel 9, stk. 3 og 4, i direktiv 90/270

skal fortolkes således, at

den forpligtelse til at udlevere et specielt synskorrigerende hjælpemiddel til de berørte arbejdstagere, der er fastsat i denne bestemmelse, som påhviler arbejdsgiveren, kan være opfyldt enten ved sidstnævntes direkte udlevering af det nævnte hjælpemiddel eller ved godtgørelse af de nødvendige udgifter, som arbejdstageren har afholdt, men ikke ved udbetaling af en generel lønforhøjelse til arbejdstageren.

Underskrifter